

Sygn. akt V CSK 561/12

POSTANOWIENIE

Dnia 19 września 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Dończyk

w sprawie z powództwa [...] Przedsiębiorstwa [...] Spółki z o.o. w [...] przeciwko M. L.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 19 września 2013 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 11 czerwca 2012 r., sygn. akt I ACa [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) zasądza od pozwanej na rzecz strony powodowej kwotę 1817 (tysiąc osiemset siedemnaście) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania przed Sądem Najwyższym.**

Uzasadnienie

Określone w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaganie uzasadnienia w skardze kasacyjnej wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania zostaje spełnione, jeśli skarżący wykaże, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być zatem osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które – zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. - będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Pozwana M. L. w skardze kasacyjnej wniesionej od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 11 czerwca 2012 r. wniosek o jej przyjęcie do rozpoznania oparła na przesłankach wskazanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c. Szczegółowa analiza uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwala na stwierdzenie, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne oraz aby istniała potrzeba wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości.

Istotne zagadnienie prawne, w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., występuje wówczas, gdy jest to zagadnienie nowe, dotychczas nierozwiązane w orzecznictwie lub doktrynie prawa, albo budzące rozbieżności w orzecznictwie, którego rozwiązanie może przyczynić się do rozwoju orzecznictwa i nauki prawa. Przesłanek tych nie spełnia zagadnienie prawne sformułowane w skardze kasacyjnej. Granice dopuszczalności modyfikacji przez strony stosunku zobowiązaniowego zasad odpowiedzialności dłużnika – wyłączające zastrzeżenie, iż dłużnik nie będzie odpowiedzialny za szkodę, którą może wyrządzić wierzycielowi umyślnie, a więc nie tylko w zamiarze bezpośrednim – wyraźnie określa art. 473 § 2 k.c. Dodać przy tym należy, iż nie jest przekonująca

argumentacja skarżącego, iż użycie przez strony w umowie sformułowań: „z winy wykonawcy w przypadku rażącego niedbalstwa” oznacza ograniczenie odpowiedzialności pozwanej wyłącznie do winy umyślnej w postaci zamiaru bezpośredniego. Z tych względów dla rozstrzygnięcia sprawy nie ma znaczenia drugie ze sformułowanych zagadnień prawnych dotyczące umownej zmiany reguły ciężaru dowodu opartej na założeniu, iż kontraktowa odpowiedzialność pozwanej za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania została ograniczona wyłącznie do winy umyślnej w zamiarze bezpośrednim.

Nie zachodzi również potrzeba dokonania wykładni przepisów prawa – art. 484 § 2 k.c., a mianowicie, czy w świetle tego przepisu samo stanowisko dłużnika żądającego oddalenia powództwa o zapłatę kary umownej zawiera jednocześnie w sobie wniosek o jej miarkowanie. Takie stanowisko było wyrażone w judykaturze z uzasadnieniem, że w żądaniu nieuwzględnienia roszczenia mieści się wniosek „o mniej”, tj. żądanie zmniejszenia kary umownej (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 14 lipca 1976 r., I CR 221/76, OSNC 1977, nr 4, poz. 76, z dnia 25 marca 1998 r., II CKN 660/97, nie publ., z dnia 16 lipca 1998 r., I CKN 802/97, OSNC 1992, nr 2, poz. 32, z dnia 4 grudnia 2003 r., II CK 271/02, nie publ., z dnia 22 maja 2002 r., I CKN 1567/99, OSNC 2003, nr 7-8, poz. 109, z dnia 27 lutego 2009 r., II CSK 511/08, nie publ.). Według odmiennego stanowiska, które znalazło także odzwierciedlenie w orzeczeniach Sądu Najwyższego, w postępowaniu sądowym, którego przedmiotem jest obowiązek zapłaty kary umownej, dłużnik jest obowiązany wyraźnie (konkretnie) sformułować żądanie obniżenia kary umownej na podstawie art. 484 § 2 k.c.; nie wystarczy więc samo żądanie oddalenia powództwa o zapłatę tej kary (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 18 czerwca 2003 r., II CKN 240/01, nie publ., z dnia 23 marca 2006 r., IV CSK 89/05, OSNC 2007, nr 1, poz. 15, z dnia 6 lutego 2008 r., II CSK 421/07, nie publ., z dnia 26 listopada 2008 r., II CSK 168/08, nie publ. oraz z dnia 16 kwietnia 2010 r., IV CSK 494/09, OSNC-ZD 2010, nr 4, poz. 115). Jest to bowiem środek obrony pozwanego, a zatem może być realizowany w formie odpowiedniego zarzutu merytorycznego. Ponadto żądanie to oparte jest na dwóch różnych przesłankach określonych w art. 484 § 2 k.c. Zwrócono także uwagę na to, że roszczenie o zapłatę kary umownej powstaje z reguły w stosunkach pomiędzy

przedsiębiorcami, czy profesjonalistami, od których należy wymagać dokładnego sprecyzowania swoich żądań lub zarzutów procesowych. Nie ma więc powodu, aby przypisywać im żądania czy zarzuty, których nie wyrazili. Również w doktrynie wyrażane są dwa różne stanowisko co do przedstawionego wyżej stanowiska. Obecnie, zarówno w judykaturze jak i w orzecznictwie, przeważa stanowisko, według którego nie wystarczy, aby dłużnik żądał wyłącznie nieuwzględnienia żądania zapłaty kary umownej, powinien dać wyraz temu, że żąda obniżenia wysokości kary umownej. Jedynie wyjątkowo można przyjąć, iż dłużnik, mimo braku wyraźnego wniosku, żąda miarkowania kary umownej, o ile w postępowaniu podnosi zarzut rażącego wygórowania kary umownej względnie podniesienie takiego zarzutu można wyinterpretować z rodzaju podnoszonych przez niego okoliczności niemających znaczenia dla uwzględnienia żądania zapłaty kary umownej, a jedynie dla miarkowania jej wysokości (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2013 r., III CSK 193/12, nie publ.). W świetle powyższych uwag wykładnia art. 484 § 2 k.c. nie budzi obecnie poważanych wątpliwości w zakresie, że samo żądanie przez dłużnika oddalenia powództwa o zapłatę kary umownej nie jest wystarczające dla przyjęcia, iż mieści ono w sobie także wniosek o miarkowanie kary umownej.

Nie można również przyjąć, aby skarga kasacyjna była oczywiście uzasadniona, co ma miejsce wówczas, gdy zasadność zarzutów podniesionych w skardze kasacyjnej wynika *prima facie*, bez głębszej analizy prawnej. Dotyczy to więc jedynie uchybień przepisom prawa materialnego albo procesowego, zarzucanym sądowi drugiej instancji, o charakterze elementarnym, a więc obejmuje orzeczenie oparte na niewątpliwie sprzecznej z niepodlegającymi różnej wykładni przepisami albo wydanego w wyniku oczywiście błędnej, widocznej bez głębszej analizy prawniczej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa. Nie można przyjąć, aby taki stan rzeczy zachodził w odniesieniu do zarzutu naruszenia art. 65 k.c. w zw. z § 11 i § 9 umowy stron, w czym pozwana upatruje oczywistą zasadność skargi kasacyjnej. Użycie przez strony nieostrych sformułowań (pojęć) – wbrew stanowisku prezentowanemu w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania - nie oznacza bowiem, że nie mają one żadnego

znaczenia. W procesie wykładni postanowień umownych należy bowiem zakładać, że użytym sformułowaniom i pojęciom strony chciały nadać określony walor prawny.

Wskazać należy, że nie zachodzi również nieważność postępowania, którą Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę – w granicach zaskarżenia - z urzędu (art. 398¹³ § 1 k.p.c.).

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3, art. 99 w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. oraz przepisów § 12 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 6 pkt 6 i § 2 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.).

aw

es